

Пола милиона неважећих листића на општим изборима у Босни и Херцеговини отварају сумњу да је, како су представници појединих странака али и аналитичари рекли, реч о изборној крађи, преноси Радио Слободна Европа.

Такође више од 8.000 умрлих на бирачким списковима, чак и они који су умрли пре пет и више година потпирује ту сумњу упркос чињеници што Централна изборна комисија каже како је све то у границама нормалног. Из невладиног сектора подсећају да је европски просек али и просек у региону од 1 до 3 одсто неважећих листића, док у Босни и Херцеговини тај број из избора у изборе досеже 1 до 10 одсто.

Тузланка Мујесира Хаман, утврдила је на страници Централне изборне комисије да је њен муж који је умро у јуну ове године још увек на бирачком списку. На дан избора понела је са собом смртовни лист да покаже бирачком одбору. Међутим, како каже нису желели да упишу поред његовог имена да је особа преминула.

„Ја сам одлучила, кад сам пошла да обавим своју грађанску дужност, да понесем смртовни лист и личну карту од мог мужа и тражила сам да евидентирају поред његовог имена да је преминуо, како не би неко могао злоупотријебити његов глас. Бирачки одбор је то одбио учинити, рекли су да то не долази у обзир, да се не смије ништа уписати и ја сам посумњала да је то један од начина да се злоупотријеби тај глас, јер чланови бирачких одбора могли су врло лако за такве особе испунити листиће заокружујући своје кандидате“, каже Хаман.

То није редак случај. Многи грађани су на списковима бирача видели имена својих умрлих чланова породице, но упркос пријави бирачки одбори нису хтели ништа подузети.

У изборној ноћи Фадил Ћеримагић дошао је на прес конференцију Централне изборне комисије БиХ како би указао на овај проблем документујући да је на бирачком списку име његове мајке која је умрла пре 11 година.

„Ја сам раније пријавио да је име моје мајке која је преминула пре 11 година још увијек на списку, рекли су ми да ја идем у општинске комисије да им предочим документе и да тражим брисање, ја то нисам хтео урадити јер шта су они радили 11 година са тим бирачким списковима“, рекао је.

Из Централне изборне комисије објаснили су да три институције – општински матични уреди, министарства унутрашњих послова и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размену података (ИДДЕЕА) дужне су пријавити умрле и нове пунолетне особе на вријеме за ажурирање централних бирачких спискова.

Члан Централне изборне комисије Суад Арнаутовић оцењује да су неефикасне и споре општинске администрације највећим делом одговорне за неажуриране спискове:

„Први орган је Матични уред општине, који добије информацију о смрти особе из различитих извора, од болнице, чланова породице или на неки други начин. Они шаљу Министарству унутрашњих послова те општине документе, а у министарству поништавају све документе попут личне карте и осталих. Потом МУП кад заврши свој дио посла шаље Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података (ИДДЕЕА), која је задужена за ажурирање спискова. Централна изборна комисија добије у

електронској форми готов списак. Ко је ту заказао, ја не бих да улазим у то питање, али бих хтио нагласити да није спорно што се умрле особе налазе на бирачким списковима, они ће се ажурирати кад-тад, спорно је да ли се врши злоупотреба те чињенице, односно да ли неко умјесто тих особа гласа.“

Ипак, велики број мртвих на бирачким списковима за сваке изборе није једини проблем. Већи је проблем 500.000 неважећих листића што је троструко више од европског и регионалног просека, упозорава некадашњи члан ЦИК-а а сада председник Стратешког одобра Коалиције за фер и поштене изборе Под лупом Вехид Шехић.

„Просек у региону је негдје до 2 посто, просек ЕУ је између 1 и 3 посто, а у БиХ је дуже време много већи, изнад 7 посто. Има неколико категорија неважећих листића. У једној су они који имају више крстића него што је предвиђено, у другој су они који су прецртани или је на њима написана нека порука која изражава бунт гласача, има и оних који су празни – није заокружено ништа. Међутим, у тим категоријама има простора за манипулације и то је проблем који се врло лако могао решити увођењем електронског гласања и видео надзора, осим у кабинама за гласање“, објашњава Вехид Шехић.

Стручњак за уставно право др. Недим Адемовић, који оцењује да властима у БиХ одговара контролисани хаос, што су потврдили тиме да нису били спремни да унапреде изборни процес, нити да измене Изборни закон ни Устав БиХ, каже како се на наведене појаве може гледати као на делимичну манифестацију тог хаоса:

„Чисто на основу искуства као грађанин, мени је број гласачких листића јако висок, необично висок, што ме може навести на размишљање да није све било регуларно. С друге стране, били смо очевици да Парламент Босне и Херцеговине није био спреман да благовремено, у сарадњи са Централном изборном комисијом, створи један нови нормативни оквир који ће омогућити техничко побољшање процеса гласања, што би, с друге стране, посљедично омогућило да се тај број неправилности сведе на неки минимум. То је, такођер, индикација да јавне власти нису спремне да се уреди овај систем и да се препусте једној фер и правичној бици за гласове наших грађана.“

Политички субјекти али и грађани могу изразити сумње у регуларност изборног процеса у БиХ, како кажу правници, могу се обратити Централној изборној комисији БиХ са захтјевом за поновно бројање гласова, а уколико препознају елементе кривичног дела адреса је Суд БиХ.

(РСЕ – Данас)